

om han helst vilde sidde i en lun Skolestue eller maaste fryse ihjel paa Marken, er det muligt, at han vilde have fundet, at det sidste var det rareste. Forgangen Dag, da jeg gik paa Gaden, saa jeg en Mand gribe en større Dreng i Kraven, og Politiet kom til. Jeg spurgte om, hvad Drengen havde forbrudt, og det viste sig, at han havde stukket fra Stolen i adskillige Dage. Dersom man vilde slutte fra dette, kunde man komme til at sige, at Børnene, hvis man spurgte i Almindelighed herovre, hvad de foretrak, enten at sidde i en lun Skolestue eller gaa paa Gaden og fryse og maaste sulte, mulig vilde foretrække det sidste. Man kan ikke slutte saaledes, og jeg tror, at man maa hævde, at der vel kan være mange Husbonder paa Landet, der kunne synes at holde Børnene tilbage fra Stolen for Fordelens Skyld, men at der ogsaa er mange, der gerne unde deres Tjenestebørn den Skolegang, de virkelig skulle have, og bidrage deres til, at de kunne faa saa megen Oplysning som muligt. Men jeg er fuldstændig paa det rene med, at vi maa bort fra Mulktstykket, idet man jo nok alligevel kan faa et Middel til at komme de ubillige til Bids, som ikke under nogen Omstændighed ville lade Børnene gaa i Skole og søge at skulle sig fra Skolepligten paa enhver mulig Maade. Alt i alt tror jeg, at det Lovforslag, som her foreligger, virkelig er et Forsøg paa at imødekomme Folkets Krav i det hele taget, og derfor vil jeg for min Part ønske, at det kunde lykkes at faa det gennemført, vel at mærke saaledes, som det Folk kræver, som det skulde imødekomme, og saaledes, at alt, hvad der er af Fremstridt, kunde gaa igennem, medens alt, hvad der er af Tilbagegang, kunde komme ud af det. Thi skal Skoleloven i sin Helhed virke godt iblandt Befolkningen, maa den modtages med Velvilje, og den bliver først modtaget med Velvilje, naar man borttager af Lovforslaget, hvad der ikke er godt.

Ving: Jeg skal ikke opholde det ærede Ting længe. Naar jeg begynder, maa jeg haabe, at mine Ord ikke skulle vække Uvilje hos det ærede Medlem fra Alsens (A. Bernsen), thi jeg maa melde mig som hørende til det Kompagni, der gerne støtter det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 2den Valgkreds (M. Klausen) og det ærede Medlem fra Horsens (Wulff) i deres Opfattelse af det Ideal, vi stille for vort Skolevæsen, nemlig et Fællesskolevæsen, ikke en Almue-skole, men en Folkeskole. Det var blot det, jeg vilde sige. Jeg ser det ærede Medlem smile til mig, saa han tager mig det formodentlig ikke ilde op. Det er jeg glad ved. S

øvrigt finder jeg nærmest Anledning til, netop da jeg ikke paa Grund af stedlige Forhold er interesseret dertil, og heller ikke paa Grund af den aandelige Paavirkning kan finde mig saa hændragen til Friskolen som mange andre, at sige, at vi skyldes stor Tak til Friskolen for den store aandelige Paavirkning og de Impulser, den har givet Statskolen, deriblandt ogsaa til det Hensyn, der bør tages til Børnenes Natur. De Mænd, der omkring i Landet have virket i Friskolen og bragt store personlige Ofre ved at arbejde i en Sag med farveligt materielt Udbytte, bør derfor kunne stole paa, at vi ikke glemme den, men at der bliver taget Hensyn til den nu ved denne Sags Ordning. Nu er der dem, der sige, at den Gavn, Friskolen kunde gøre, har den gjort, og at nu er der ikke saa lynderligt mere at vente fra den Side: Statskolen er paavirket, og dermed skulde Forpligtelserne over for Friskolen være forbi, med et færdigt Ord: Møhren har gjort sin Pligt, Møhren kan gaa. Jeg hører nu til dem, der mene, at vi af Taknemmelighed over for den heldige Indflydelse, Friskolen har haft, skulde i og for sig være beredte til at ofre ikke saa lidt for at støtte den; men desuden deler jeg ikke den Betragtning at Friskolen er overflødig, selv om Statskolen i dette Øjeblik kan være uden den aandelige Paavirkning, Friskolen giver den. Forholdet er ganske vist anderledes med den private Skole i Byerne og Kjøbenhavn, men jeg tror, at man, naar den Tid kom, da vi havde faaet Friskolen paa Landet slaaet ihjel, snart vilde sige: Sid vi ikke havde gjort det, gid der var Konkurrence, Opposition, noget, der staaer uden for, hvad der altid er mere eller mindre uniformt og faar ens Støbning gennem den autoritetsmæssige Ordning, som altid vil ske gennem Statskolen. Derfor har jeg fundet Anledning til at sige, at jeg med stor Glæde vilde se noget gjort for Friskolen, og jeg skal ikke nægte, at det forekommer mig naturligt, om man gjorde det gennem den saafaldte flydende Vøn, gennem Skolepengestykket. Men paa den anden Side mener jeg, at, hvis man som anthdet af den ærede Minister, kan komme Friskolen til Hjælp paa anden Maade, kan man ogsaa finde sig dertil, blot vi ikke gaa hen og stille Statskolens Lærervæsen bedre, medens vi intet som helst gøre for Friskolen. Derfor haaber jeg, at denne Lov ikke forlader dette Ting, uden at der gøres noget for Friskolen, samtidig med at vi her saa væsentlig vilde hjælpe Statskolen frem. Jeg haaber, at jeg i denne Henseende ikke har vaakt Uvilje hos det ærede Medlem fra Alsens. Desto værre, jeg frygter for, at